Zeeland

RES Regionale Energie Strategie

Voortgangsrapportage

RES Zeeland 2025

mei 2025

Inhoudsopgave

Inleiding 3

1. RES 2.0 4

2. Hernieuwbare opwek op land 5
   - 2.1 Waar staan we nu? 5
   - 2.2 Loket Zon op dak 7
   - **Praktijkvoorbeeld: VvE St. Jan ten Heere uit Middelburg** 7

3. Zeeuwse aanpak gebouwde omgeving 8
   - 3.1 Collectieve aanpak warmtetransitie 8
   - **Praktijkvoorbeeld: Zeeuws isolatieprogramma** 9
   - 3.2 Verduurzaming maatschappelijk vastgoed 9
   - 3.3 Energiebesparing bedrijven 10

4. Mobiliteit 11

5. Energiesysteem 12

6. Participatie & communicatie 13
   - 6.1 Participatie 13
   - **Praktijkvoorbeeld: Borsele** 14
   - **Praktijkvoorbeeld: RES monitor** 15
   - 6.2 Communicatie 15

7. Vooruitblik 16

Inleiding

De afgelopen twee jaar waren veelbewogen: de RES 2.0 is inmiddels door alle Zeeuwse overheden vastgesteld en we zijn volle kracht bezig met de uitvoering. De ontwikkeling van wind en zon loopt op schema, veel bedrijven hebben verduurzamingsplannen en ook in de gebouwde omgeving wordt hard gewerkt.

Tegelijkertijd zijn de omstandigheden voor de RES de afgelopen twee jaar uitdagender geworden. Netcongestie is een (nog) grotere rol gaan spelen: uitvoering van plannen is nu ingewikkelder. Daarnaast zijn de voorwaarden voor zon op land aangescherpt en duurt de onduidelijkheid over milieunormering voor windenergie voort. Ook het maatschappelijk draagvlak voor het realiseren van zon en wind op land staat onder druk. Soortgelijke ontwikkelingen zien we ook in de gebouwde omgeving en de mobiliteit: de verplichting voor hybride warmtepompen is afgeschaft, business cases voor warmte zijn ingewikkeld, de salderingsregeling komt ten einde en elektrische auto's krijgen minder stimulans. Dit alles bemoeilijkt het behalen van de RES doelstellingen in 2030.

Ondertussen zien we ook kansen: er wordt hard gewerkt aan de verzwaring en uitbreiding van het elektriciteitsnet, netcongestie zorgt voor inventieve oplossingen onder ondernemers en nationaal worden stappen gezet richting nieuwe wet- en regelgeving voor warmte. Inventiviteit, samenwerking en innovatie is hard nodig. Samen met gemeenten, netbeheerders en andere partners zoeken we naar praktische oplossingen om projecten toch van de grond te krijgen. De energietransitie is in volle gang en we werken hard aan een duurzame toekomst.

1 RES 2.0

De omstandigheden van de RES zijn de afgelopen jaren veranderd: een integrale blik op het energiesysteem is steeds belangrijker geworden. Daarom is in 2023 en 2024 gewerkt aan het opstellen van de RES 2.0. Zoals ook in de RES 1.0 zijn de doelstellingen en uitvoering gericht op de opwek van duurzame energie, de verduurzaming van de gebouwde omgeving en mobiliteit. Hierbij is de focus echter verbreed naar het energiesysteem. Door deze brede benadering ontstaat een beter afgestemd en efficiënter energiesysteem dat bestand is tegen de veranderende marktomstandigheden en toekomstige energiebehoeften.

Daarnaast is in de RES 2.0 meer focus en concreetheid aangebracht. Het document bevat uitvoeringsprogramma's voor de verschillende thema's om de vastgestelde ambities en doelstellingen daadwerkelijk te realiseren. Hierin zijn de verantwoordelijke organisatie(s) per actie benoemd, het tijdpad en het beoogde resultaat. We zijn druk aan de slag met de uitvoering ervan en de komende jaren wordt gemonitord op het behalen van deze acties. Hiervoor is de Zeeuwse RES monitor ontwikkeld (Voortgang - RES Zeeland).

Belangrijk in de RES 2.0 is de nauwe samenwerking tussen de provincie, de Zeeuwse gemeenten, de netbeheerders, het waterschap en maatschappelijke organisaties. Dit gezamenlijke proces zorgt ervoor dat Zeeland op een doordachte en effectieve manier werkt aan een duurzamer en toekomstbestendig energiesysteem.

2 Hernieuwbare opwek op land

2.1 Waar staan we nu?

Voor elektriciteit is het gezamenlijke RES-doel om in 2030 in Zeeland tenminste 3,0 Terawattuur (TWh) aan hernieuwbare elektriciteit op te wekken, als Zeeuwse bijdrage aan de landelijke RES doelstelling van 35 TWh opwek op land. 3 TWh is circa 1/12e deel van de landelijke doelstelling van 35 TWh en komt overeen met het eigen Zeeuwse verbruik op het moment dat de RES 1.0 is opgesteld (inclusief industrie).

Voor windenergie streeft Zeeland naar een opwekcapaciteit van 700 Megawatt (MW) in 2030, waarvan eind 2024 inmiddels al 610 MW was gerealiseerd. Voor zonne-energie[1] is de gezamenlijke doelstelling 1000 MW in 2030, zoveel mogelijk op dak, met zon op land en zon op water als aanvulling daarop. Daarvan was eind 2024 reeds 700 MW gerealiseerd.

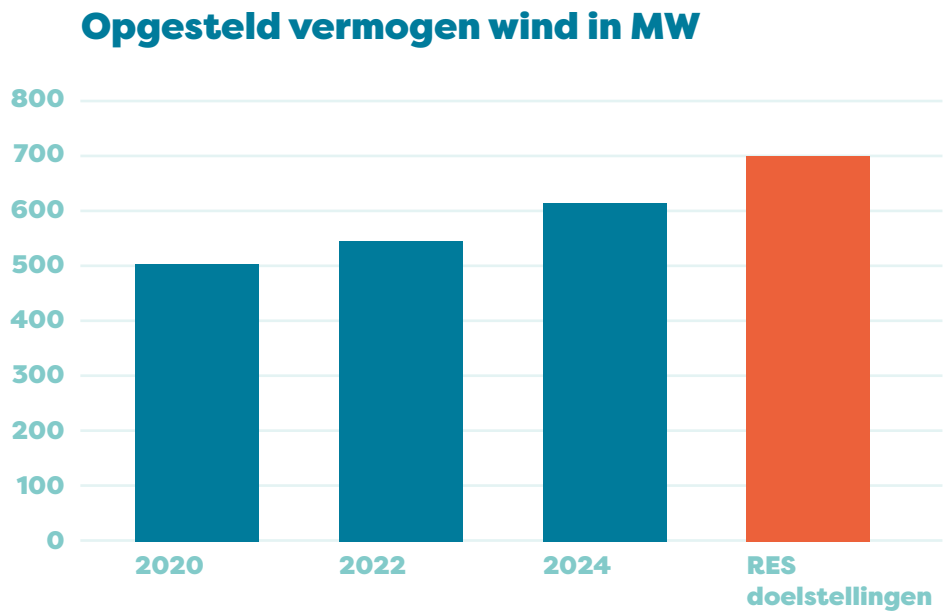
De meest recente cijfers laten zien dat RES Zeeland goed op weg is om de 2030-doelstellingen te behalen. Zeeland zit momenteel (peildatum eind 2024) op **85% van de doelstelling voor 2030**.

In de onderstaande tabel is een overzicht van het opgesteld vermogen eind 2022 en eind 2024 weergegeven in MW. Ook is de opbrengst in TWh, samen met het RES-doel in 2030 weergegeven.

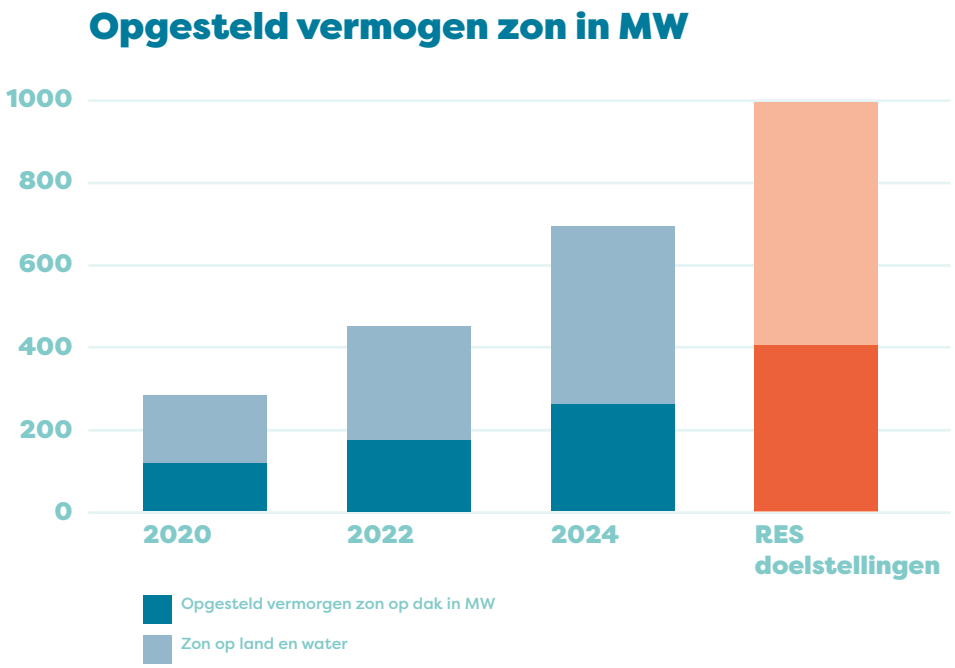
Technologie	Opgesteld vermogen eind 2022 (MW)	Opbrengst eind 2022 (TWh)*	Opgesteld vermogen eind 2024 (MW)	Opbrengst eind 2024 (TWh)	Indicatief vermogen RES-doel 2030 (MW)	Opbrengst TWh, RES-doel 2030
Windenergie	573	1,85	610	1,85	700	2,19
Zon-op-dak	190	0,17	260	0,26	400	0,475
Zon-op-land/water	255	0,24	440	0,44	600	0,475
Totaal	**1.018**	**2,26**	**1.310**	**2,55**	**1.700**	**3,00**

Tabel 1: Opgesteld vermogen in MW's en opbrengsten in TWh voor eind 2022 en eind 2024 in Zeeland

1 Kleinschalig zon op dak (tot 15 KWp) telt niet mee voor RES doelstelling.

Figuur 1: Ontwikkeling opgesteld en aangesloten vermogen windenergie MWp in relatie tot de RES doelstelling voor 2030.

Figuur 2: Ontwikkeling opgesteld en aangesloten vermogen Zon MWp in relatie tot de RES doelstelling voor 2030.

235
aanmeldingen binnengekomen

52
projecten gerealiseerd

5,09 MWp
Opgesteld vermogen

2.2 Loket Zon op dak

Om gebouweigenaren te adviseren rondom het aanleggen van een zon-pv installatie, heeft de provincie Zeeland, in samenwerking met Zeeuwind en Stedin, eind 2021 het loket Zon op dak opgericht. Het doel is om het beschikbare dakoppervlak op een goede manier te benutten. Dit betekent dat de opwek past bij het verbruik van de eigenaar en dat de zon-pv goed wordt geïntegreerd in het elektriciteitssysteem zodat het niet leidt tot extra netcongestie. Gebouweigenaren met een geschikt dak voor een zon-pv-installatie van meer dan 15 kW – zoals MKB-bedrijven en VvE's – worden actief benaderd met een aanbod dat loopt van advies tot aan het moment van realisatie van het zon-op-dak project door een installateur.

Sinds eind 2024 wordt daarnaast ook specifiek ondersteuning geboden aan bedrijven die kampen met netcongestie, waarbij batterijsystemen in combinatie met een PV-installatie een oplossing kunnen bieden.

Praktijkvoorbeeld:

VvE St. Jan ten Heere uit Middelburg

Het loket heeft geholpen bij het aanleggen van zonnepanelen bij de VvE Jan ten Heere uit Middelburg. Deze bestaat uit een combinatie van herenhuizen, koopappartementen en huurappartementen, die worden verhuurd via een woningcorporatie.

De VvE is erin geslaagd om met hulp van het Loket Zon op Dak individuele sets zonnepanelen te realiseren op het gezamenlijke dak, gecombineerd met gezamenlijke zonnepanelen voor de collectieve energievoorziening. Het loket heeft op basis van eerdere ervaringen met VvE's geholpen met het stroomlijnen van het proces, de besluitvorming in de ALV en met installateurs aan tafel brengen en hun offertes bestuderen en verbeteren.

TOTAAL

48 woningen belegd met zonnepanelen

222 zonnepanelen

100 kWp

COLLECTIEF

42 zonnepanelen

19 kWp

3 Zeeuwse aanpak gebouwde omgeving

185.000
bestaande woningen verduurzamen

48.000
bestaande gebouwen verduurzamen

In deze rapportage vermelden we activiteiten die door RES Zeeland zijn uitgevoerd. Er gebeurt nog veel meer voor de energietransitie in Zeeland, door o.a. lokale overheden en andere partijen. Dat komt niet terug in deze rapportage.

In Zeeland staan we voor de uitdaging om 185.000 bestaande woningen en 48.000 bestaande gebouwen te verduurzamen door ze beter te isoleren en te voorzien van duurzame verwarmingssystemen. De verspreide bebouwing en het relatief lage aantal woningen en gebouwen per gebied maken de keuze voor alternatieve warmtebronnen echter complex. Niet overal is een warmtenet rendabel en de overstap op warmtepompen wordt op veel plekken bemoeilijkt door de beperkte netcapaciteit. Toch blijven warmtepompen voor een groot deel van de Zeeuwse woningen het meest haalbare en effectieve alternatief voor aardgas.

Om deze verduurzaming in goede banen te leiden, werken de Zeeuwse gemeenten aan een strategie voor de gebouwde omgeving. Het RES Programmateam Gebouwde Omgeving ondersteunt deze samenwerking door gemeenten te faciliteren en activiteiten te coördineren. Dit omvat niet alleen het verduurzamen van woningen, maar ook van commercieel vastgoed en andere gebouwen. Door kennisdeling, gezamenlijke projecten en gerichte ondersteuning draagt het programmateam bij aan een efficiënte en samenhangende aanpak.

3.1 Collectieve aanpak warmtetransitie

In de RES 2.0 wordt ingezet op het vervangen van aardgasverbruik in de gebouwde omgeving. Een groot deel van de Zeeuwse gebouwde omgeving zal aangewezen zijn op een transitie naar hybride of all-electric warmtepompen. Mogelijk zal een belangrijk deel ook over kunnen op een collectieve oplossing. In het voorjaar van 2024 heeft de RES een projectleider aangetrokken om de gemeenten te ondersteunen bij het ontwikkelen van een Warmteprogramma en het aanwijzen van eerste wijken om te starten met een Wijkuitvoeringsplan. Alle gemeenten zijn daarmee gestart en een enkele gemeente heeft reeds een collegebesluit genomen, om aan de slag te gaan met het verduurzamen van specifieke wijken.

1464
kleine maatregelen doorgevoerd

3141
aanvragen voor Zeeuws Isolatieprogramma binnengekomen

Praktijkvoorbeeld:

Zeeuws Isolatieprogramma

RES Gebouwde omgeving heeft in 2023/2024 een gezamenlijk Zeeuws Isolatieprogramma opgezet. Woningeigenaren van woningen met label D, E, F en G kunnen hun woning kosteloos laten voorzien van kleine energiebesparende maatregelen zoals radiatorfolie, tochtstrips en een brievenbusborstel. Hiernaast kunnen woningeigenaren gebruik maken van subsidies voor isolatie. Voor de toekenning van deze subsidies, hebben de gemeenten ervoor gekozen om een gezamenlijk team op te zetten om dit in goede banen te leiden. Zo is software ontwikkeld om de aanmeldingen goed te kunnen verwerken en zijn er 8 mensen (parttime) ingehuurd om als aanspreekpunt te fungeren voor alle vragen die woningeigenaren hebben. Ook is er een aanbod ontwikkeld voor woningeigenaren, van persoonlijk advies tot en met isolatie door een aannemer of als doe-het-zelver. De gemeenten worden volledig ontzorgd; communicatiemiddelen worden aangeleverd, vragen van particulieren worden beantwoord en de afwikkeling van de aanvragen gebeurt ook via het team. Alleen de uitbetalingen regelt de gemeente zelf. Het aantal kleine maatregelen dat is uitgevoerd bij particulieren is 1465 en er zijn in 2024 3141 aanvragen voor subsidies voor het Isolatieprogramma binnengekomen.

3.2 Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

50
bestaande kerken van advies voorzien

De KlimOp-regeling van de provincie Zeeland ondersteunt gebouweigenaren van maatschappelijk vastgoed bij het verduurzamen van hun pand.
Er zijn in de afgelopen jaren meer dan 300 gebouwen geholpen met duurzaamheidsadvies. Deze adviezen gaan bijvoorbeeld over het aanbrengen van isolatie, of het installeren van led-verlichting en zonnepanelen. De doelgroep is zeer divers: het gaat bijvoorbeeld om scholen, dorpshuizen, brandweerkazernes, kinderopvang, kerkgebouwen en praktijkgebouwen van zorgverleners. Voor kerken specifiek is een aanvullend project geïnitieerd binnen de KlimOp-regeling, gefinancierd vanuit de Provincie Zeeland zelf. Hiermee zijn ca. 50 kerken van advies voorzien.

Het doel van de adviezen is om de eigenaren in beweging te krijgen zodat ze verder gaan met het uitvoeren van de maatregelen. Veel adviezen worden daadwerkelijk gebruikt: 70% van de eigenaren geeft aan de adviezen (deels) te hebben opgevolgd.

Verder hebben meerdere gebouweigenaren dankzij de KlimOp-regeling DUMAVA subsidie aangevraagd en toegekend gekregen. Dit is een landelijke subsidie voor uitvoeringsmaatregelen.

3.3 Energiebesparing bedrijven

In 2022 is door het RES-programmateam Gebouwde Omgeving een Expertplatform bedrijven opgericht om bedrijven te adviseren over energiebesparing en verduurzaming. Dit expertplatform is medio 2024 ondergebracht bij Impuls Zeeland. Bedrijven kunnen bij Impuls terecht voor hun vragen omtrent energievoorziening, besparing en verduurzaming. Het team werkt nauw samen met andere programma's zoals de Taskforce Zeeuwse netoplossingen en het programma Verduurzaming bedrijventerreinen.

Vanaf 2024 is er een subsidieregeling van het Rijk voor provincies om aan de slag te gaan met verduurzaming van bedrijventerreinen. Tevens is door de provincie het portaal Toekomstbestendig ondernemen opgezet, om ondernemers door te verwijzen naar bestaande initiatieven op het gebied van de energietransitie. Het portaal Toekomstbestendig ondernemen Zeeland is een hulpmiddel om ondernemers te inspireren en verder op weg te helpen in het verduurzamen. Een van de mogelijkheden voor MKB'ers voor verduurzaming is gebruik maken van de subsidieregeling voor verduurzamingsadvies. MKB'ers kunnen financieel, technisch of juridisch advies aanvragen voor hun verduurzaming.

4 Mobiliteit

In Zeeland zijn er eind 2024

13032

elektrische personenauto's.

In Zeeland zijn er eind 2024

4385

semi-publieke laadpunten en

158

snellaadpunten

Met de vaststelling van de RES 2.0 heeft mobiliteit een prominentere plek gekregen in de RES. Daarom is een hernieuwde start gemaakt met nieuwe acties. In 2024 hebben gemeenten en de NAL-regio Zuidwest de volgende stappen ondernomen:

- Gemeenten zijn – in samenwerking met de NAL-regio Zuidwest – gestart om een gezamenlijke logistieke laadstrategie op te stellen. Deze wordt naar verwachting in 2025 definitief vastgesteld.
- Voor het duurzaam laden en tanken van logistieke voertuigen zijn twee onderzoeken gedaan naar de mogelijkheden voor Clean Energy Hubs. Gemeente Schouwen-Duiveland heeft dit gedaan voor Zierikzee en gemeente Reimerswaal voor de Bevelanden.
- Vijf gemeenten hebben in 2024 een nieuwe plankaart voor publieke reguliere laadpalen opgesteld.
- De NAL-regio Zuidwest heeft i.s.m. Rijkswaterstaat, gemeenten en het Waterschap een proces opgezet om netaansluitingen – die bruikbaar zijn voor duurzaam GWW – te identificeren. Dit zal in 2025 afgerond worden.
- De NAL-regio Zuidwest heeft een inventarisatie gedaan van het aantal witte vlekken (stedelijke locaties zonder laadpunten) en zet in 2025 een aanpak op om deze (waar relevant) in te vullen.

5 Energiesysteem

Zeeland heeft een hoge energiebehoefte en is tegelijkertijd een belangrijke producent van energie. Doordat de elektriciteitsvraag binnen Zeeland toeneemt komt het net onder druk te staan. Er is onvoldoende transportcapaciteit voor stroom beschikbaar. Het gevolg hiervan is netcongestie. In Zeeland is inmiddels sprake van afnameschaarste op het 150 KV net. Op Schouwen-Duiveland en Tholen is tevens sprake van invoedingscongestie. Om de energietransitie succesvol te laten verlopen, is het essentieel om samen toekomstbestendige keuzes te maken voor de verduurzaming van opwekcapaciteit, industrie, mobiliteit, landbouw en de gebouwde omgeving.

Een belangrijke stap hierin is het zo snel mogelijk bijbouwen van geplande en nieuwe energie-infrastructuur. Daarnaast is het van belang in te zetten op slimme oplossingen om netcongestie te mitigeren, bijvoorbeeld via opslagmogelijkheden en vraagsturing. Ook is het noodzakelijk om prioriteiten te stellen binnen de ontwikkeling van de energie-infrastructuur, zodat bepaalde projecten eerder worden uitgevoerd en andere later worden ingepland. Dit helpt om het energiesysteem efficiënt en evenwichtig te programmeren.

Om dit proces goed te begeleiden, stelt de provincie Zeeland elke twee jaar het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) op. Dit programma heeft een sterke samenhang met de RES, waardoor er nauwe afstemming plaatsvindt tussen beide trajecten. Het opstellen van het pMIEK biedt een kans om gezamenlijk richting te geven aan een toekomstbestendig en veerkrachtig energiesysteem voor Zeeland. Ook is in 2024 een concept opgesteld van de Zeeuwse Energievisie, die voorligt bij Provinciale Staten in 2025. De Energievisie geeft richting aan de ontwikkeling van het Zeeuwse Energiesysteem richting 2050 en vormt een van de belangrijkste bouwstenen voor het pMIEK.

6 Participatie & communicatie

6.1 Participatie

Beleidsparticipatie:
In 2023 is een participatievisie vastgesteld voor beleids- en projectparticipatie. In de aanloop naar RES 2.0 zijn verschillende participatiebijeenkomsten georganiseerd: online masterclasses, energiedialogen, sessies voor het vaststellen van de bouwstenen en bijeenkomsten over communicatie en participatie. Op deze wijze zijn de verschillende stakeholdergroepen intensief betrokken bij de totstandkoming van de RES 2.0.

Projectparticipatie:
De Zeeuwse gemeenten werken actief aan projectparticipatie. Gemeenten hebben participatiebeleid en daarnaast is in 2024 de Omgevingswet van start gegaan. Binnen het stelsel van de Omgevingswet worden burgers betrokken, bijvoorbeeld bij de wijkuitvoeringsplannen en aardgasvrije wijken.

Praktijkvoorbeeld:

Borsele

De gemeente Borsele wil in 2045 aardgasvrij zijn. De gemeente werkt daarvoor nauw samen met inwonerswerkgroepen in de dorpen. Al in 2015 vroeg de gemeente tijdens een dorpsbijeenkomst alle inwoners hoe zij hun dorp in 2030 zagen. En welke bijdrage zij daar zelf aan wilden leveren. Duurzaamheid bleek een belangrijk onderwerp voor veel inwoners. Zo ontstond het idee om in de dorpen werkgroepen samen te stellen van betrokken inwoners. Die werkgroepen zijn toen al samen met de gemeente plannen gaan smeden om hun dorp energieneutraal te maken.

Als onderdeel van het Europese project RHEDCOOP (Renovatie en Hernieuwbare Energie Diensten via COÖPeraties) maakte de gemeente samen met inwoners routekaarten op weg naar een energieneutraal dorp. Zo heeft Hoedekenskerke al een afgeronde routekaart en werken ze nu met drie andere dorpen aan een uitvoeringsplan.

Dat gebeurt samen met inwoners, waarbij de werkgroepen, via een samenwerkingsovereenkomst, de verbindende schakel vormen tussen de gemeente en de dorpen. De aanpak is vooral gericht op particuliere woningbezitters.

Lees meer over de Wijkuitvoeringsplannen Borsele.

Praktijkvoorbeeld:

RES monitor

Op de website is de voortgang van de doelstellingen te zien middels een connectie met de Zeeuwse RES-monitor. Zo kunnen de stakeholders op gemeenteniveau inzien hoe het staat met de verschillende doelstellingen.

6.2 Communicatie

In 2023 en 2024 is de communicatie van RES Zeeland bestendigd. Zo is een communicatie- en organisatiestrategie vastgesteld, de huisstijl is gewijzigd en de website is hernieuwd. Voor het beheer van de communicatiemiddelen zijn werkwijzen ontwikkeld.

De grootste veranderingen zijn:

- Van Zeeuws Energie Akkoord naar RES Zeeland
- Huisstijl aangepast naar NPRES huisstijl
- Focus communicatie is gericht op stakeholders. Communicatie naar inwoners loopt via gemeenten.

De nieuwsbrief en de LinkedIn-pagina zijn belangrijke communicatiemiddelen van de RES Zeeland.

7 Vooruitblik

Het speelveld van de RES'en is druk in beweging. Op Rijksniveau wordt gesproken over de toekomst van het (regionale) energiesysteem, inclusief de rol- en taakverdeling tussen overheden en de verschillende programma's en samenwerkingen. Ook in de Tweede Kamer gaat het over de toekomst van de RES'en (Motie Erkens). Dit zorgt voor een turbulente omgeving voor de RES.

Binnen de gebouwde omgeving, de warmtetransitie en de andere RES-thema's is samenwerking essentieel. Ondanks de onzekerheden is het belangrijk om niet af te wachten, maar juist door te zetten en concreet aan de slag te blijven met uitvoering.

Door voort te bouwen op lopende programma's en bestaande initiatieven kan de energietransitie in Zeeland blijven doorgaan. De focus ligt op uitvoering en vooruitgang. Samen werken wij verder aan een duurzaam en toekomstbestendig Zeeland.

Zeeland

RES Regionale Energie Strategie

reszeeland.nl

Publicatie: 20 mei 2025